

УДК 371.134:372.3

Неля Кравчук

ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПОНЯТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті на основі аналізу психолого-педагогічної літератури розкрито змістове наповнення ключових понять проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, зокрема таких, як характеристика термінів «здоров'я», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоровий спосіб життя», «культура здоров'я» щодо визначеної проблеми.

Ключові слова: здоров'я, здоров'я людини, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальна компетентність, культура здоров'я.

В статье на основе анализа психолого-педагогической литературы раскрыто содержательное наполнение ключевых понятий проблемы формирования здоровьесберегающей компетентности будущих воспитателей дошкольных учебных заведений, в частности таких, как характеристика терминов «здоровье», «здоровьесберегающая компетентность», «здоровый образ жизни», «культура здоровья» относительно определенной проблемы.

Ключевые слова: здоровье, здоровье человека, здоровый образ жизни, здоровьесберегающая компетентность, культура здоровья.

On the basis of analysis of psychological and educational literature reveals the semantic content of the key concepts of the problem of forming health-preserving competence of future teachers of preschool educational institutions, including such characteristics as the terms «health», «health-preserving competence», «healthy lifestyle», «health culture» on certain issues.

Key words: health, healthy lifestyle, health-preserving competence, health culture.

У наш час активізується процес удосконалення підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців вищої кваліфікації. Формування здоров'я молоді у період професійної освіти можливе, якщо діяльність студентів із опанування знань та набуття компетентностей щодо раціоналізації життєдіяльності буде організована за ознакою професійної спрямованості [2, с. 9].

Сучасні дослідження, що розкривають окремі сторони формування здоров'язбережувальної компетентності молоді, висвітлено в роботах Д. Вороніна, В. Бобрицької, О. Митчик, О. Сапожник; формування

культури здоров'я – Ю. Драгнева, Г. Кривошеєвої, Н. Башавець; формування здорового способу життя – О. Леонтьєвої, В. Бабаліч, Л. Соколенко, Ю. Бойко, С. Лапаєнко, Л. Дурової, О. Вакуленко, Н. Завидівської, О. Марків тощо. Низка публікацій вітчизняних дослідників яскраво ілюструє, що формування здоров'язбережувальної компетентності педагога, в першу чергу, повинно відповідати вимогам сучасності та допомогти майбутнім фахівцям у власному здоров'язбереженні, формуванні культури здоров'я та потреби у здоровому способі життя; упровадження здоров'язбережувальних технологій та створення здоров'язбережувального середовища у вищому навчальному закладі.

Мета статті: висвітлення змістового наповнення проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності(ЗЗК) майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів через призму дослідження ключових понять в сучасній педагогічній науці і практиці.

Для подальшого розуміння ЗЗК у контексті проблеми дослідження важливим є аналіз сучасного тлумачення основних понятійних категорій, які використовуються в нашій роботі, а саме: *здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальна компетентність* тощо. Стисло охарактеризуємо ті нароби науковців, які ми розглядали як теоретичне підґрунтя нашого дослідження.

Системний аналіз літератури доводить, що сьогодні триває новий етап у науковому дослідженні феномена здоров'я. Особливої актуальності набувають дисертаційні дослідження сучасних педагогів: В. Горащука, О. Дубогай, С. Кириленко, С. Лапаєнко, С. Свириденко, С. Тищенко, Н. Хамськох, В. Шахненко у яких розкриваються різні аспекти формування культури здоров'я та здорового способу життя [10, с. 52].

На думку О. Міхеєнко, *здоров'я* – динамічний стан життєдіяльності людини, який визначається: здатністю організму до саморегуляції, підтримання гомеостазу, самозбереження та самовдосконалення соматичного і психічного статусу за оптимальної та гармонійної взаємодії всіх клітин, органів і систем фізичного тіла; адекватним і гармонійним інформаційним, енергетичним, речовинним обміном між організмом людини і природою (довкіллям), між людиною і суспільством; можливостями резервно-компенсаторних механізмів; рівнем виконання біологічних та соціальних функцій [5, с. 18].

За Б. Чумаковим, *здоров'я* людини – насамперед процес збереження та розвитку її психічних та функціональних якостей, оптимальної працездатності та соціальної активності при максимальній тривалості життя [3, с. 12].

Як зазначав М. Амосов, *здоров'я* – це виведене статистикою якісне поняття меж «норми», але визначення *здоров'я* як комплексу нормальних показників явно недостатньо. Науковий підхід до поняття *здоров'я* має бути кількісним. «Кількість *здоров'я*» визначав, як суму «резервних потужностей» основних функціональних систем, а вони, у свою чергу,

визначаються через «коефіцієнт резерву». «Сумарні резервні потужності» є не тільки найважливішою характеристикою стану здоров'я, але не менш важливі для визначення ставлення організму до хвороби. Тому автор дає визначення здоров'я як «резервні потужності» клітин, органів, усього організму [1, с. 51–52].

Основними показниками (критеріями) здоров'я є: рівень і гармонійність фізичного розвитку; рівень нервово-психічного розвитку; рівень функціонування та резервні можливості основних фізіологічних систем організму; рівень імунного захисту неспецифічної резистентності організму; наявність (або відсутність) хронічного захворювання, дефекту розвитку; рівень морально-вольових і ціннісно-мотиваційних установок.

У короткому тлумачному словнику української мови дефініція здоров'я характеризується як правильна, нормальна діяльність живого організму [11, с. 91].

На думку К. Л. Крутій, О. О. Фунтікової *здоров'я людини* – це стан повного соціально-біологічного, психологічного й душевного комфорту, коли функції всіх органів і систем організму зрівноважено із природним і соціальним середовищем, відсутні будь-які захворювання, хворобливі стани та фізичні дефекти. Згадані науковці поняття *здоровий спосіб життя* визначають як інтегральне поняття, до основних складових якого належать: спосіб життя, рівень культури, здоров'я в ієрархії потреб, мотивування, зворотні зв'язки, настанова на довге здорове життя, навчання здорового способу життя [9, с. 104].

Під поняттям *професійне здоров'я* ми розуміємо здатність людини зберігати активну життєдіяльність, високу працездатність організму, використовуючи оздоровчі технології в умовах педагогічної діяльності.

Категорія «здоров'я» невід'ємно пов'язана з поняттями «здоровий спосіб життя» (ЗСЖ) і «культура здоров'я», оскільки остання є результатом сформованості здорового способу життя, а він є передумовою та дієвим способом збереження і зміцнення здоров'я. На сьогодні не існує єдиного загально визнаного визначення ЗСЖ.

Краще зрозуміти його сутність допомагає визначення *здоровий спосіб життя*, – подане В. Грибан. На думку вченого, це не просто все те, що добродійно впливає на здоров'я людей, це не окремі форми медико-соціальної активності (дотримання гігієнічних норм і правил, режиму праці, відпочинку, харчування, викорінювання шкідливих звичок і багато іншого), а перш за все діяльність, активність особистості, групи людей, суспільства, використовуючи матеріальні і духовні умови і можливості в інтересах здоров'я, гармонійного фізичного і духовного розвитку людини. До здорового способу життя також слід включати такі критерії як гармонійне поєднання біологічного і соціального в людині, неспецифічні й активні способи адаптації організму і психіки людини до несприятливих умов природи та соціального середовища, відношення до себе, до іншої людини, життєві цілі, цінності тощо. Формування ЗСЖ є головним

ричагом первинної профілактики в закріпленні здоров'я населення через зміну моди і укладу життя. Велике значення при цьому надається гігієнічному, фізичному, фізіологічному і медичному навчанню, вихованню, формуванню позитивної психологічної установки по відношенню до власного здоров'я [3, с. 28].

Близькими є й погляди О. Міхеєнко. Він дотримується думки, що *здоровий спосіб життя* пов'язаний з функціональним потенціалом організму, який використовує організм для забезпечення важливих фізіологічних потреб [5, с. 31].

Здоровий спосіб життя – система мислення, діяльності і поведінки людини, яка спрямована і слугує досягненню благополуччя в усіх складових здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного). Авторами понять *здоровий спосіб життя* є І. Брехмен і М. Амосов. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти здорового способу життя дітей та молоді охарактеризовано в дослідженнях О. Безпалько, І. Зверевої, Н. Зимівець, Г. Лактіонової, І. Соковні-Семенової тощо.

Складові здорового способу життя відповідають складовим здоров'я, що включають елементи системи мислення, діяльності і поведінки людини, що стосуються всіх сфер здоров'я – фізичної, психічної, соціальної, духовної, інтелектуальної, професіональної, репродуктивної, емоційної, екологічної.

Показниками здорового способу життя є: відповідальне ставлення до потреб свого фізичного, психічного, духовного і соціального Я та реальних можливостей їх задоволення; володіння раціональними методами врівноваження зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на її здоров'я; навички раціональної організації щоденного буття, що забезпечують гармонійне функціонування; уміння керувати думками, психологічним настроєм. Для усвідомлення і вибору індивідуумом здорового способу життя важливі поінформованість та знання про те, які форми поведінки сприяють благополуччю й чому; бажання стати господарем свого життя, віра в те, що здорова поведінка насправді дасть позитивні результати; позитивне ставлення до життя; розвинене відчуття самоповаги, впевненості в собі, наявність об'єктивних (що не залежать від індивіда) можливостей здорового способу життя [10, с. 51].

Таким чином, *здоровий спосіб життя* – це особистісне новоутворення, продукт духовних і фізичних зусиль людини на основі відповідального ставлення до здоров'я, яке дозволяє виробляти й самостійно реалізувати цілісну систему дій щодо формування, збереження, зміцнення, розвитку, споживання, відновлення і передачі здоров'я, (усіх його складових) в умовах, що стрімко змінюються, або змінювати середовище для продуктивного довголіття, особистого й громадського благополуччя [10, с. 52].

На думку О. Марків у світовій системі професійної освіти реалізується теза про те, що сучасний фахівець, у тому числі, вихователь, обов'язково має володіти низкою професійно-особистісних якостей, об'єднаних поняттям

«формула якості», яка включає: моральність, інтелект, майстерність, фізичну досконалість, професіоналізм, ініціативу, здатність творити, адаптуватися, генерувати ідеї, бути динамічною й оптимістичною особою [14, с. 43].

Сучасна компетентнісна освіта передбачає формування у майбутніх вихователів потреби у постійному оновленні знань, удосконаленні умінь і навичок, які в процесі навчання, а потім у професійній діяльності перетворюються на компетенції та утворюють багатогранне утворення «компетентність».

Поняття «компетентність» – визначається через діяльність людини, зокрема й засвоєння нею будь-яких знань, умінь і навичок, складається з конкретних дій, операцій, що їх виконує людина. Виконуючи ці дії, розмірковуючи над їх виконанням, усвідомлюючи потребу в них та оцінюючи їх важливість для себе або для суспільства, людина тим самим розвиває компетентність в тій чи іншій життєвій сфері. Якщо сфера життя, в якій людина відчуває себе здатною ефективно функціонувати (тобто компетентною), є достатньо широкою, йдеться про так звані «ключові» чи життєві компетентності.

Компетентність – а) поглиблене знання; б) стан адекватного виконання завдання; в) здатність до актуального виконання діяльності тощо. У вітчизняній літературі компетентність визначена як: певний психічний стан, що дозволяє діяти самостійно та відповідально; здатність і вміння виконувати певні трудові функції; наявність спеціальної освіти, широкої загальної та спеціальної ерудиції, постійне підвищення своєї професійної підготовки; професійна підготовленість і здатність суб'єкта праці до виконання завдань й обов'язків повсякденної діяльності; потенційна готовність розв'язувати завдання «зі знанням справи». Компетентність можна визначити як рівень досягнень індивіда у сфері певної компетенції. Під компетенцією розуміють галузь діяльності, яка має значення для ефективної роботи закладу, де індивід має виявити певні знання, вміння, поведінкові навички, здібності й професійно важливі якості. Компетенція – це сфера відповідальності та визначених повноважень [10, с. 57].

Отже, під компетентністю людини педагоги розуміють спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх вона набуває у процесі навчання. Вони дозволяють людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати, незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності. Сформовані компетентності людина використовує за потреби в різних соціальних та інших контекстах залежно від умов і потреб щодо здійснення різних видів діяльності. Компетентна людина застосовує ті стратегії, які здаються їй найприйнятнішими для виконання окреслених завдань. Управління власною діяльністю веде до підвищення або модифікації рівня компетентності людини. Отже, компетентність – це результативно-діяльнісна характеристика освіти. Нижній поріг, рівень компетентності є рівнем діяльності, необхідним і достатнім для мінімальної успішності в досягненні результату [6, с. 17].

Відомі російські педагоги В. Краєвський, А. Хуторський розрізняють терміни «компетентність» і «компетенція», пояснюючи, що «компетенція» в перекладі з латинської «competentia» означає коло питань, щодо яких людина добре обізнана, пізнала їх і має досвід. Компетентність у визначеній галузі – це поєднання відповідних знань і здібностей, що дозволяють обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній [6, с. 19].

Огляд наукових доробок педагогів дає змогу стверджувати, що в педагогічній теорії простежується розуміння значущості підготовки компетентних фахівців, які зможуть бути компетентними у своїй діяльності.

Цікавим для нашого дослідження є визначення Д. Є. Вороніна, який зазначає, що *компетентність* – це специфічна здатність, яка дає змогу ефективно розв'язувати проблеми, що виникають у реальних життєвих ситуаціях. У людини повинні бути певні знання – інструменти, особливі способи мислення й життєві навички. Вищі рівні компетентності передбачають ініціативу, організаторські здібності, здатність оцінювати наслідки своїх дій. Однак природа компетентності така, що оптимальні результати у розв'язанні проблем можливі лише за умови глибокої особистої зацікавленості людини [13, с. 50].

Як зазначають К. Крутій, О. Фунтікова до професійної компетентності вихователів слід віднести – психолого-педагогічну грамотність, технологічну культуру й методичну компетентність відповідно до сучасних вимог, що дозволяє створити комплекс умов для становлення всіх компонентів готовності випускників ДНЗ до навчання в першому класі початкової школи. А професійна компетентність педагога визначається як ступінь реалізації фахівцем свого педагогічного й особистісного потенціалів, що використовується як критерії вивчення, аналізу та оцінки праці педагогів [13, с. 121].

Похідним поняттям від категорії «*компетентність*» є «*здоров'язбережувальна компетентність*». Поняття «*здоров'язбережувальна компетентність*» – ключова категорія нашого дослідження – введена до наукового обігу вітчизняної педагогічної науки порівняно недавно одночасно з такими термінами, як «*здоров'язбережувальні освітні технології*», «*формування культури здоров'я*» тощо.

Ключові компетентності, однією з яких є *здоров'язбережувальна*, яка пронизує всі ідеї, заходи, акції, напрями діяльності ВНЗ передбачають рівень сформованості у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: доброзичливості; самооцінки; пізнавальної активності; потреби у набутті нових знань; самоконтролю; навченості; вихованості; пам'яті; уваги; пріоритету у навчанні; задоволеності життям; організаторських, творчих здібностей; готовності до прийняття самостійних рішень; позитивних звичок; комунікативності, психічного здоров'я, духовної культури; соціального здоров'я, психологічного клімату.

Більш широке тлумачення *здоров'язбережувальної компетентності* подає Д. Є. Воронін, який зазначає, що ЗЗК є інтегральною, динамічною рисою особистості, що проявляється у здатності організувати й регулювати

свою здоров'язбережувальну діяльність; адекватно оцінювати свою поведінку, а також вчинки й погляди оточуючих; зберігати та реалізовувати власні здоров'язбережувальні позиції у різних, зокрема, несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти натиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установкам, поглядам і переконанням, активно їх перетворювати, самостійно приймати моральні рішення [13, с. 60].

Формування здоров'язбережувальної компетентності у контексті розвитку життєвої компетентності студентів відбувається як процес здійснення активної профілактичної роботи, спрямованої як на попередження вживання шкідливих для здоров'я речовин, так і шляхом включення студентської молоді в активну предметно-перетворювальну діяльність, організацію фізичної активності, участь у культурно-освітніх заходах тощо, під час яких відбувається активний розумовий, фізичний, естетичний виховний вплив [13, с. 60].

Аналіз наукових джерел із теми дослідження дозволив дійти висновку про співіснування найрізноманітніших пояснень термінів «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальні технології» та про невизначеність таких ключових понять, як «формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів», «здоров'язбережувальна позиція», «здоров'язбережувальна культура», «здоров'язбережувальна самосвідомість», «здоров'язбережувальна діяльність», «здоров'язбережувальна поведінка», «здоров'язбережувальна активність», «здоров'язбережувальні дії» тощо.

Узагальнимо підходи щодо їх трактування та визначення сутності, оскільки для нашого дослідження було важливим з'ясувати сутність основних понять, які включає в себе формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх вихователів.

Таким чином ми дійшли до висновку, що здоров'язбережувальна компетентність – це багатогранний процес формування знань, удосконалення умінь та навичок, набуття досвіду збереження здоров'я, що проявляється у вмінні вести здоровий спосіб життя і прямо пропорційно підвищенню рухової активності та усвідомленому формуванню культури здоров'я.

Насамперед, ми визначили сутність терміну «здоров'язбережувальна позиція» як категорію, що характеризує спрямованість особистості на здоров'язбережувальну діяльність, яка характеризується переконаннями, ціннісними орієнтаціями, моральними настановами, потребами, сумліннями та ідеалами, спрямованими на оздоровлення людини.

Розкриємо сутнісні характеристики понять, які безпосередньо торкаються поняття здоров'язбережувальної компетентності.

Поняття «здоров'язбережувальна культура» – це сукупність стійких форм здоров'язбережувальної діяльності, які визначають поведінку особистості і таким чином мають на неї керівний вплив.

Здоров'язбережувальна самосвідомість – це результат розуміння та

освоєння канонів здоров'язбережувальної культури. Процес її формування включає: 1) усвідомлення себе як особистості на основі уявлень і знань про природно-біологічні властивості організму; 2) усвідомлення себе як носія традицій збереження здоров'я; 3) усвідомлене, дійове ставлення до здорового способу життя, стійка потреба в оздоровленні організму; 4) усвідомлення власної відповідальності за збереження та зміцнення здоров'я дітей як майбутнього нації.

Здоров'язбережувальна поведінка – це дотримання сукупності загальноприйнятих норм і традицій власного тілозбереження та обмін здоров'язбережувальними діями з оточуючими людьми.

Здоров'язбережувальна діяльність – вид діяльності людини, яка спрямована на формування, збереження та зміцнення здоров'я як свого власного, так і інших людей, формування культури здоров'я, екології здоров'я, цілісної (холістичної) формули здорового способу життя, а також здатність вносити зміни в довкілля, спосіб власного життя та оточуючих людей, використовуючи та поєднуючи оптимальні методи навчання і виховання та вміння прогнозувати очікуваний результат.

Здоров'язбережувальна активність – це особлива діяльність та динаміка (внутрішня готовність до руху) особистості, які спрямовані на підтримку життєво важливих зв'язків з оточуючим середовищем.

Здоров'язбережувальна спрямованість – це система найважливіших мотивів, що визначають поведінку особистості, яка спрямована на досягнення високого рівня здоров'я.

Здоров'язбережувальні дії – це компонент здоров'язбережувальної діяльності, що спричиняє зміну в поведінці або особистісні зміни, щодо збереження, зміцнення та відновлення здоров'я.

У психологічному тлумачному словнику поняття «*процеси збереження*» розглядається як компонент наuczіння через спостереження, що включає довгострокову пам'ять про дії моделі. О. Бандура стверджує, що на людину не може істотно вплинути наuczіння через спостереження без збереження в пам'яті поведінки, що моделюється [12, с. 379]. Саме тому кожен педагог має усвідомлювати, що рівень формування, збереження та зміцнення здоров'я дитини перебуває в прямій залежності від її власної активності та поведінки.

Здоров'язбережувальна педагогіка – галузь педагогіки, мета якої формувати здоровий спосіб життя, вміння та навички збереження, зміцнення та відновлення індивідуального здоров'я засобами оздоровчих методик, методами та форми здоров'язбережувальних технологій, виховання культури здоров'я з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку учасників педагогічного процесу.

Особливого значення набуває проблема формування у студентської молоді умінь не тільки дбати про своє здоров'я, а і про здоров'я інших, що безпосередньо проявляється у вмінні створювати та керувати *здоров'язбережувальним середовищем*. Аналіз науково-методичної літератури

(М. А. Галагузова, Е. В. Водоп'янова, Л. В. Мардахаєв, Р. В. Овчарова та ін.) показав, що управління здоров'язбережувальним освітнім середовищем є не тільки одним із важливих напрямків роботи педагога, але і умовою її ефективності і якості, а також професійного довголіття і здоров'я об'єктів діяльності [12, с. 22].

Із поняттям «здоров'язбережувальне середовище» тісно пов'язаний термін «здоров'язбережувальний соціальний простір», під яким розуміється сукупність економічних, соціально-політичних, психологічних, педагогічних, медичних, культурно-духовних умов самореалізації особистості в напрямку збереження, зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я, формування здорового способу життя [12, с. 52].

Здоров'язбережувальна технологія – це використання в навчально-виховному процесі оздоровчих методів та методик навчання, а також збалансованість навчального й фізичного навантаження, спрямованого на збереження, зміцнення та відновлення здоров'я вихованців.

В другій половині 80-х років ХХ ст. В. Клімовою було введено в науковий обіг поняття «культура здоров'я» яка, розуміючи культуру здоров'я як результат здорового способу життя, відзначала: «Культуру здоров'я визначає уміння жити, не шкодячи своєму організму, а приносячи йому користь» [4, с. 17]. Як бачимо поняття «культура здоров'я» це частина загальної культури людини, яка змінюється залежно від сучасних потреб суспільства.

Оптимальна рухова активність – це цілеспрямований процес життєдіяльності особистості, який складається з рухів і спрямований на забезпечення здоров'я та високої працездатності.

Існують різні підходи до визначення раціональних величин рухової активності, які забезпечують нормальне функціонування організму, його високу працездатність. Встановлено, що в середньому рухова активність студентів у період навчальних занять складає 8000 – 11 000 кроків на добу [7].

Цікавою для нашого дослідження є ідея пошуку студентами *здорового глузду*.

Як зазначає С. Гончаренко, *здоровий глузд* – це сукупність уявлень, поглядів, навичок мислення, вироблених і зафіксованих людиною на основі її повсякденного життя. Це свого роду робоча концепція явищ і подій, що оточують нас. Внаслідок багатовікового досвіду склалися прості але правильні уявлення, які не втрачають свого значення, оскільки вони дають людині правильні орієнтири в природному і соціальному оточенні. Здоровий глузд протистоїть апріорним розумінням, відірваним від життя та відображає дійсність на рівні явища, він не достатній для проникнення в сутність, однак може вважатися передумовою руху пізнання від явища до сутності [8, с. 135–136].

Результати аналізу сучасних наукових досліджень свідчать, що формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів є пріоритетом сучасної вищої освіти і

вимагає цілісної підготовки майбутніх фахівців в умовах вищих навчальних закладів, оновлення змісту, спрямованого на здоров'язбереження студентської молоді, знаходження доцільних засобів та методів його реалізації.

Перспективами подальших пошуків буде розробка педагогічних умов формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амосов М. М. Роздуми про здоров'я / М. М. Амосов: Пер. з рос. – К. : Здоров'я, 1990. – 168 с.
2. Бобрицька В. І. Формування здоров'я молоді: актуалізація світового ретродосвіду в умовах сучасної університетської освіти: монографія/ В. І. Бобрицька. – Полтава : ФОП Рибалка Д. Л., 2010. – 200 с.
3. Грибан В. Г. Валеологія: Підручник / В. Г. Грибан. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 214 с.
4. Климова В. И. Человек и его здоровье / В. И. Климова. – М. : Знание, 1986. – 189 с.
5. Міхеєнко О. І. Валеологія: Основи індивідуального здоров'я людини: навчальний посібник / О. І. Міхеєнко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Суми : Університетська книга, 2010. – 448 с.
6. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [Бібліотека з освітньої політики] / О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
7. Карпова І. Б., Корчинський В. Л., Зотов А. В. Фізична культура та формування здорового способу життя: Навч. посіб. / І. Б. Карпова, В. Л. Корчинський, А. В. Зотов. – К. : КНЕУ, 2005.
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
9. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / [упор. К. Л. Крутій, О. О. Фунтікова]. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2010. – 324 с. – Бібліогр.: с. 5–7. – («Словники»).
10. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. – 536 с.
11. Короткий тлумачний словник української мови [уклад.: Д. Г. Гришин, Л. Л. Гумецька, В. Л. Карпова та інші; відпов. ред. Л. Л. Гумецька]. – К. : Рад. школа, 1978.
12. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / Шапар В. Б. – Х. : Прапор, 2004. – 640 с.
13. Воронін Д. Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання: дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Воронін Дмитро Євгенович. – Херсон, 2006. – 222 с.
14. Марків О. Т. Підготовка майбутніх вчителів до формування культури здорового способу життя: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Марків Олександра Тимофіївна. – Київ, 2012. – 214 с.